

Universitätsbibliothek Wuppertal

**Linguarum Vett. Septentrionalium Thesaurus
Grammatico-Criticus Et Archæologicus**

Hickes, George

Oxoniae, 1705

Caput primum. De literis et literarum regulis

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

<urn:nbn:de:hbz:468-1-1559>

CAPUT PRIMUM.

De Literis, & Literarum Regulis.

UEMADMODUM philosophi, qui corporum naturam tradunt, pri-
mum de elementis, ac post de iis, quæ ex elementis nascuntur,
ordine solent auditores suos instituere: sic Grammaticis, quos non
minus quam philosophos, sive physicos, sive mathematicos, ut
ordine quæque tradant, docendi ratio requirit, prius de literis, quæ
sunt elementa vocum, & primordia orationis, & de earum nume-
ro, forma, & potestate tractandum est, quam ad orationis partes,
& partium orationis syntaxin procedere eis liceat: nempe quia una
omnium artium, & scientiarum præceptoribus lex est, ut ista sem-
per, quamvis parva, primo loco tradenda sint, sine quibus magna,
& cognitu digniora, nec sciri, nec consistere possunt.

Quamobrem *Institutiones* hasce *Grammaticas Anglo-Saxonicas*, &
Mæso-Gothicas ab elementorum scientia inchoare recte docentis esse arbitratus, literas utriusque ser-
monis in exordio operis ponendas existimavi: præsertim *Saxonicas* istas, quas, quod non unius
formæ, ductusque sunt, in variis alphabetis exprimendas curavī; plura forsitan alibi exhibitus,
prout *Saxonicae*, quod aiunt, *manūs* variationes ex MSS codicibus seu casu, seu consilio posthac
inspiciendis, scire contigerit.

ALPHABETUM ANGLO-SAXONICUM.

Figura. A B L D E F G H I K L M N O P R S T Ð þ U V Þ P X Y Z.

Potestas. A B C D E F G H I K L M N O P R S T T H U W X Y Z.

Figura. a b c ð e f g h i k l m n o p r t ð þ u v x y z.

Potestas. a b c d e f g h i k l m n o p r s t t h u w x y z.

ALPHABETUM MOESO-GOTHICUM.

Figura. А В Г Д Е Ѓ Г І Ѕ К А М Н О П О К С Т Ф П У Ј Х З.

Potestas. а б д е ѕ г и к л м н о р с т ѡ є ј х з.

Г respondet Graeco γ figura & potestate. **Г** enuntiatur ut J consonum in Gallico jour, vel
ut þ in Anglico pour. & aliquando ut tertium hujus alphabeti elementum. **О** sonat ut bp
Anglo-Saxonum, wh Anglorum, vel quh Scotorum, in quhite, quhether, quhat, quhy, quhilt.
U initiale Anglo-Saxonibus valebat cp. in medio vero vocum perfæpe valebat c, sed qui plura
velit de potestate elementorum Gothicorum, adeat alphabetum Gothicum clarissimi Francisci Junii,
& Verelii manuductionem ad Runographiam Scandicam, cap. 3. & 13. **Y** formam & in mediis
vocibus vim Graeci γ ψιλοῦ obtinet, ut in SYNΔГRГEIN. BYSSAMMI. SNUKEIDANS.

REG

REGULA PRIMA.

Alphabetum istud, quod supra posuimus, *Anglo-Saxonum* commune est librorum *Anglo-Saxonice* in *Anglia* excusorum. verum in mss *Anglo-Saxonis*, quorum haud exiguus numerus cum *Latine* tum *Saxonice* apud nos etiamnum superest, alias occurunt literæ dissimilis faciei, & formæ, quas adiecta tabella lectori antiquitatum studioso exhibet; in qua etiam ostenditur, communis alphabeti quinque elementa, nempe ȝ. þ. r. t. p. cum þ. formata & deducta esse à *Latinis* sui nominis, & valoris literis.

Alphabetum etiam *Mæso-Gothicum* cum alphabeto *Latino*, & *Græco* ms *Bodleiani* in hac eadem tabella exhibere operæ pretium existimamus, ut curiosus lector cum his illud conferens, cernat, *Ulphilam* partim ex *Latinis*, partim ex *Græcis* literis alphabetum suum integrum sumfisse; adeo ut literarum *Mæso-Gothicarum*, exceptis solis ȝ & þ, non inventor, sed collector, & consarcinator plane dicendus sit.

Ex hac tabella constat **E. G. H. K. S.** è *Latino*, **B. T. G. I. K. A. M. N. P. T. X. Z.** è *Græco* alphabeto esse sumptas. **A** deducitur à primo cuiusvis alphabeti elemento paulum mutato: **ð** à quarto *Latini* alphabeti elemento, linea (ut ita dicam) diagonalē parum prolongatā. **X** videtur factum pro more scribendi *O* apud antiquos, nempe ducendo in unum circulum duas semilunulas; quas quidem *Ulphilæ* ita conjungere placuit, ut unius cornu inferius alterius cornu transecaret, alii natum arbitrantur ab *ȝ Græco*, pedibus in unum contractis. **N** est *U Latinorum* inversum. **U** vel est *Latinorum* *Q* i. e. *Q*. quod in vetustis mss occurrit; vel xv elementum *Latinis* alphabeti, linea perpendiculari decurtata. **ȝ** est *Latinorum* vel *Græcorum* *O* cum puncto centrali; quod quidem punctum spiritus asperi valorem, vel *Græcorum*, videtur habere; unde ȝ potestatem habeat ho, vel hoo, vel hp. *Anglo-Saxonum*. **þ** est purum *Ulphilæ* commentum. natum fortasse ex *H*, quo TH quasi per compendium scribitur. forsitan *Ulphilas* * *Græcum* in ali- um usum transmutaverit.

II. *Anglo-Saxones* abbreviate ȝ vel ȝ frequenter scribebant pro and, item þ pro þæt vel þat. necnon ȝ pro vel *Latino*, & oððe *Saxonicus*; præsertim in versionibus paraphrasticis & glossatis, quales sunt duæ illæ celeberrimæ evangeliorum interlineatæ; quarum altera in bibliothecâ Bodleiana, altera in Cottoniana extat. ȝ vero videtur truncatum à ul, quod in vetustis mss scribitur pro vel. usurpatur etiam ȝ pro lice, ut pitubl pro pitublice, roþl pro roþlice. sensum *Anglo-Saxones* imperfectum denotabant unico puncto, at perfectum tribus punctis in triangularem formam hoc modo: dispositis, & haud raro hoc ; signo. Gothi sensum imperfectum denotant unico puncto, perfectum vero duplici.

III. *H. Spelmannus* in alphabeto *Anglo-Saxonico*, quod primo conciliorum tomo præmisit, hæc etiam notavit: D ȝ & ð in nonnullis mss. proprie reor pronuntianda ut ȝ in ȝðð, & th in thing *Anglico*. þ ȝ tanquam th in that vel this: sed confunduntur hi characteres à scriptoribus. Notetur insuper, quod in *Anglo-Saxonica*, haud secus ac in *Ulphila-Gothica*, & *Runicâ*, vocalis sæpe absorbetur à consonante, præsertim in fine dictionum; sed tum vocalis, quam consonans includit, aut vocalis proxima subintelligitur: ut in nemȝt. cenð. geppixl. ruþl. ne- opxna. hæȝt. ad hæc observandum est, quod y vocalis, quam *Græciam* i. e. *Græcam* vocat *Ælfricus*, in vetustis mss scribitur sine puncto in vertice.

IV. Præterea notandum, & monendum *Anglo-Saxones*, nonnullas literas, præsertim vocales, & diphthongos sæpe confusisse, easque indifferenter usurpasse. v. g. a & æ: ut ac & æc, quercus; acep, æcep, ager. item æ & ea: ut æ, ea, aqua; æc, eac, æternus. item æ & œ: ut æghƿen, æghƿær, ubique; æghƿile, æghƿile, unusquisque. item æ & y: ut ælc, ȳlc, quisque. item e, i & ȝ: ut eȝland, ȝglanð, ȝglanð, ȝnsla; eȝel, ȝfel, malus; eldan, ilban, ȝlban, cunctari; embe, imbe, ymbe, circa, circum. hinc comparativa apud eos indifferenter exeunt in ap, æp, ep, ip, op, up, ȝp; & superlativa in aȝt, æȝt, eȝt, iȝt, oȝt, uȝt, ȝȝt; participia præsentis temporis in and, ænd, end, ond, und, ȝnd; præteriti vero in ab, æb, eb, ib, ob, ub, ȝb; prævaria scilicet vel ævi, vel loci dialecto.

Literarum *Ulphila-Gothicarum* ea est potestas, & pronuntiatio, quam in alphabeto per literas *Latinas*, *Græcas*, & *Anglo-Saxonicas* expressi. Sed præterea notandum est **AI** legi ut e, ut in *iAISNS*, *Iesus*. **AΛIVI**, *Levi*. **EI**, ut i, ut in **ΔΛYΕΙΔ**, *David*. **An**, ut o, ut in **ΠΚΛΙΤΑΝΚΙΔ**, *prætorium*. **ΣΑΝΛΛΗΜΩΝ**, *Solomon*. **ΠΚΛΗΕΤΕΣ**, *prophetæ*. **ΠΛΙΚΠΛΟΚΛΙ**, πορφύρα, *purpura*. **ΛΓΓ** sonat ut *ANG*. ut in **ΛΓΓΙΛΙ**, *Angelus*. **ΛΙΥΛΓΛΙΛΙ**, *evangelium*. **ΛΓΓΥ**, *angusta*. Ex his exemplis constat **AI**, & **An** nonnunquam breves esse diphthongos, apud *Mæso-Gothos*; nec mirum, cum apud *+ Cimbros* au vel ȝ usurpatur ad ex-

¹ V. g. **ΛΓΓMS. ΛΙΓΚ**: ² Vide Olai Wormii liter. *Danic.* cap. 30. ³ To ȝirum ȝr geppitum ȝriðe geponelice. *bifce additum est* Græcum y. gratia Græcorum nominum, &c. ⁴ Vid. Guðmund- ȝr. Gramm. cap. de litera. ⁵ Andreæ Islandi Lexicon Islandicum in 2. pri-

T A B E L L A.

au. bc. ds. fss. hi. lm. no. pp. pn. srr. tt. dd. uy. pr. zzz.

ad exemplar Evangeliorum Dano-Saxonice, in Bibl. Coroniana, Nero D.4. Codex S. Cuthberti.

aaa·b·c·dd·eeef·gg·hh·i·k·l·m·n·oo·p·r·rr·s·t·b·d·d·uv·p·yy·

Z. & E. 7. p. t ad formam Evangeliorum Dano-Saxonice, in Bibl. Bodleiana Codex hic fuit, ut dicitur, von Beda.

a b c d e e f g h i l m n o p r r s t t y y x y y & y ex Codice Iuniano 178

ab.c.d.Peffghijklmnoprqrnsrs.t.

Supxyz & 72 ad modum Codicis Cottoniani, Tiberius, B. u. qui Pastorale D. Gregorii ab Alfredo R. Saxonice redditum continet

*ab e d ee f gg h i k ll m n o p ppn srrt dd u
vpxrrfr g 7 m ma p ena m mi à Codice Bodleianus eiusdem Professoris A. S. Henr. se*

P. B. f. 17. v. 1. & 7. m. ma. n. na. m. mi. h. Codice Bodleiano ejusdem Pastoralis A. Hatt. 88.

p.xvij.æ. Th. ad speciem Hexagemei MSS. i. S. B. Galii. in Bibl. Palatinae, apud C. C. H.

ad speciem Hexameri MS. S. Basili, in Bibl. Bodleiana, qui inscribitur Hattwo.

Z. v. 7. f. v.; ex libro Homiliarum Bodl. N.E. F. 4. u. N.B. 7 affine est rō 7 pro et, in notis Tyronis et Senecæ.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. l. m. n. o. p. r. t. ððþ. u. y. x. æ.

7. **P.** **t.** vel $\dot{\gamma}$ è Boethio Alfrediano. Bod. NE. C. 3. u. **T** affine est $\tau\bar{\omega}$ **Q** vel, in notis Tyronis et Senecæ.

abe.d.e.F.g.h.i.k.l.m.n.o.p.p.s.t.p.B.u.p.x.

y.z. & M.p. è Libro Iuniano 1º qui continet historiam Evangelicam cum commentario. vocatur Ormulum ab nomine auctoris, qui Orm et Ormin appellatus est.

Derivatio literarum quas H. Selenanus putavit esse pure Saxonicas.

Derivatio litterarum quas H. Spelmanus putavit esse pure Saxonicas.

Secundum formam quatuor Evangeliorum in Bibliotheca Bodl. quæ Hattoniana vocantur.

Secundum formam quatuor Evangeliorum in Bibliotheca Bodl. quæ Hattorianæ vocantur.

* è Cod. MS. qui continet vitas quarundam
Sanctorum Virginum, semi-Saxonice Bodl.

ψ. n. u. ψ. x. z. Alphabetum Mæſo-Gothicum, è cod. argenteo sumtum, per Franc. Junium, F.F.

αβcδεfghιlκmnoPqrsτuvxγ

YZ. Alphabetum Latinum, e Codice M.S. Bibliothecæ Bodleianæ. Laud. F. 82.

ΑΒΓΔΕΖΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΥ
ΔΦΙΔΙΛΛ

ΦΦΧΨΩ. Alphabetum Graecum, ex codem M.S.º continet ille Codex actus Apostolorum
Grace ac Latine, in literis uncialibus.
Maurus Heraclius sculp.

Murghes sculp. A 2 mendum

八

四百三

primendum à mixtum seu brevissimum, quod Hebreorum *Hhateph* patach, vel *Kametz chatuph* respondet: ut in *aumur*, *miser*. *auga*, *oculus*. *hav*, vel *hau* pro *he*, *haec*, *ea*, pluraliter. *aullum* pro *ollum*, *faurum* pro *ferum*, *haunum* pro *henam*. unde sæpe accidit, ut à brevissimum in *au* movetur: ut, *amma* *avia* in gen. *aummu*.

V. Nec vocales, & diphthongi solum, sed & consonantes quædam confunduntur apud Anglo-Saxones. exempli gratia, b. f. u: ut *obep*, *ocep*, *ouep*, *supra*, *super*, *ultra*, *trans*. *bebop*, *beþop*, *cæstor*, *ebolþan*, *epolþan*, *blasphemare*. *ifð*, *ueð*, *bedera*. *rot*, *uot*, *pes*. c. & ȝ: ut *þoncer*, *þonger*, *cogitationes*. *pinc*, *pung*, *vir*, *mas*, *fortis*, *preftans*. *ȝeongne*, *geocne*, *juvenem*. item c. & k: ut *cyning*, *kyning*, *rex*. *cýð*, *kýð*, *cognatio*. *acep*, *akep*, *ager*. item c. & q: ut *cpen*, *quen*, *regina*, *uxor*, *mulier*. *cpið*, *quið*, *matrix*. c quoque non raro vertitur in h, & hh: ut in *ȝtrehton* *straverunt*, à *ȝtreccan*. Math. xxi, 8. sic etiam ȝ. & i consonans: ut *ȝagulypilan*, *iȝgulþelgan*, *gargarizare*. *geo*, *eo*, *olim*. *ȝeoguð*, *ieoguð*, *juventus*, cum multis aliis. ȝ liquefecit etiam in h: ut in *hepetoha* pro *hepetoga*, *dux*. *ðahum* pro *ðagum*, *diebus*. etiam in ȝ liquefecit etiam in h: ut in *ȝyfne* pro *dyfne*, *ȝenine* pro *ȝenigne*. sic h vice versa quandoque vertitur in ȝ: ut in *ȝag* pro *ȝah*, ² Gothic *ΦΛΙΗ*, *crevit*, *profecit*, à *ȝean*: *cniht peox ȝ þag*, *cresebat* & *proficiebat* *puer*. Cædm. lvii, 20. Lucæ autem ii, 52. re *hælend ȝeah on ȝyf dome*, *Fesus proficiebat sapientia*. Ratio autem propter quam c [vel k] ȝ & h tam facile invicem mutantur hæc esse videtur, quod apud veteres elementum h nunc lenius nunc asperius proferri solebat, ac proinde duplice quasi habuisse valorem. quando asperius sonare faciebat syllabam, sonum edebat ut ¹ *Hebreorum* vel hh; unde potestatem quasi obtinebat elementi c vel k, quod loco g etiam usurpari apud veteres solebat. g, inquit ³ *Gudmundus Andreæ Islandus* inter Runas veterum, neque nomen, neque figuram habuit peculiarem, sed ejus loco nunc ȝ p, nunc h usurparunt. Postea autem Runarum reformatores p, nempe *ȝau* punctatum, hujus loco induxerunt, & stungen *ȝau* [i.e. *ȝau* punctatum] istud nuncupavere. cum his conferantur quæ de h scribit, ubi ostendit elementum istud sæpe proferri ut k, vel q. & apud veteres ante n, h & k promiscue in usu fuisse. Quam diversa verò erat apud Anglo-Saxones scribendi ratio unius vocis exemplo *multitudinem* vel *turbam* significantis constat. scribitur enim (inquit clarissimus *Macrællus*) viginti modis: ⁴ *mænȝeo*, *mænio*, *mæniu*, *menio*, *menu*, *mænȝo*, *mæneȝo*, *maniȝe*, *menȝo*, *maneȝo*, *meneȝo*, *mænyȝeo*, *menȝeo*, *manegu*, *mænȝu*, *menegu*, *menegu*, *menȝu*, *manȝo*. Sic quadrifariam scribitur pro *fodit* *dielȝ*, *dealȝ*, *deȝ*, *dalȝ*. pro *pa-* *scentes* *lærpende*, *lærpigende*, *lærgenbe*, *læriende*. pro *ejictam* ic *puppe*, ic *peoppe*, ic *pyppe*, ic *peppe*. sic scribitur pro *homo* ⁵ man, & mon; pro *posse* *mæȝe*, & *muge*; pro *illi*, *illis* *ȝam*, *ȝan*, *ȝon*. *rȝ*, *r*, *rie*, *re*, *rio*, *reø*, *sit*. *ȝindon*, *ȝendon*, *ȝiendon*, *ȝint*, *ȝient*, *ȝind*, *ȝien*, *reon*, *sunt*, cum multis aliis, quæ nobis suppeditant codd. A. *Saxoniorum* cum variis lectionibus editiones, quæ nuperæ prodierunt in theatro Sheldoniano.

VI. Literas k, & q. rarissime usurparunt Anglo-Saxones, sed earum vice c. & cp. vel cu. voces in Anglo-Saxonica quandoque syncopantur euphoniae gratia: ut *ȝefylban* pro *ȝefylleban*. *ȝengum* pro *ȝenigum*. *ȝpaðep* pro *ȝrahþæðep*.

VII. In Anglo-Saxonum in initio, medio, & fine vocum apud Anglos særissime in y, vel i liquefecit. In initio: ut in *ȝeman* à *ȝeman*; *ȝear* à *ȝeape*; *ȝoke* à *ȝeoc*; *ȝelde* olim, nunc *ȝeilde*, à *ȝelbe*, *solvo*, *præsto*, *reddo*; ut in isto,

Pet will ȝ yelde again, if I so much have.
liber satyrarum, qui inscribitur *Heirce Plovman*, fol. 27. b. In medio: ut in *fail* à *rægl*; *snail* à *rnægl*; *tail* à *tægl*; *fair* à *ræȝep*. In fine: ut in *day* à *ðæȝ*; *poppy* à *papȝ*. Aliquando liquefecit in w, ut in australi *ȝawn*, borealis *ȝawn*, ab agen; *law* à *lagȝ*. Et demum quomodo Anglo-Saxonicae voces factæ sunt *Anglicæ*, mutando literas ejusdem organi, asperando lenes, & leniendo asperas, vocales, diphthongos & interdum consonantes leviter mutando, auferendo initiales & finales syllabus, præsertim terminationem modi infinitivi, præterea addendo, transponendo, & interponendo literas, & voces quoque syncopando, non abs reforsan fuerit, nec curioso lectori ingratum subjectis exemplis docere.

Exempla nominum substantivorum.

Froſt, *gelu*, à *ropȝt*. *loaf*, *panis*, à *hlaxe*, *Goth*. **HLAIS**, vel **HLAIS**. *bow*, *arcus*, à *boga*. *cart*, *currus*, à *cpæt*. *youth*, *juventus*, à *ȝeoguð*. *widow*, *vidua*, à *peodepe*, *pi-* *depe*. *Goth*. **VIDR**. *maw*, *stomachus*, à *maga*. *ȝret*, *lodix*, à *rcæt*. *barn*, *horreum*, à *bepe-ȝpn*. *soul*, *anima*, *Eboracensis* *ȝawl*, à *rapel*, *Goth*. **SΛIVΛΛΛ**. *womb*, *venter*, *uterus*, *Scotice* *wamb*, à *pamb*, *Goth*. **WΛMΒΛ**. *neighbour*, *vicinus*, *nechebupa*. *raven*, *corvus*, à *hpæfen*. *bird*, *avis*, à *þræðe*. *chasse*, *palea*, à *ceaf*. *salve*, *emplastrum*, *unguentum*,

¹ *Goth. UENS, UENS, UENX, uxor, mulier.*

² *Luc. ii, 52.*

³ *In Lexico Islandico.*

⁴ *Gothice MΛNΛGEI.*

⁵ *A Gothico MΛN.*

NΛ. ⁶ Quære aliam hujus vocis originem in *Gothico ΓΛNGE*, *ingens* alicuius regionis tra-

ctus. *Gloss. Goth.*

⁷ A voce *Gothica FΛRK*.

à *realf*,

Palat
letus, *pe*
Goth. K
Eboracen

vide gl.

¹ *Nili p*

à realf, Goth. **SΛΛΒΩΝΣ.** rugge, lēna, à neope. foam, spuma, à fæm. heaven, cælum; à heofen. island, insula, ab igrland. fowle, volucris, à fugel, Goth. **FΠΓΛΩΣ.** meal, fari-na, mealepe, vel melepe. ring, annulus, hring. stirk, vel sterc, buculus, r̄tūnic, vel r̄tūpc. shobel, ligo, pala, r̄cozel. lapwing, upupa, lepepinc. sty, bara, rtige. wælk, hebdomas, puca vel uca. thumb, pollex, huma. witch, lamia, picce. nether Eboracensibus, coluber, næddra. nauger, terebrum, nauegap. wain, plaustrum, vehiculum, pagen, vel pæn. tilt, tentorium, tabernaculum, telt. drossle, scoria, dρoyna. gander, anser masculus, gandra, vel ganpa. radish, r̄baphanus, pædic. rush, cirpus, pīc. ash, fraxinus, ab ærc. clock, horologium, clugða, campana. ylwe, taxus, ab ip. lobster, locusta, loppertpe. ridge, dorsum, striga, tecnum, hpicge. edge, acies, ab ecge. seal, phocas, rōle. hoast Eboracensibus, tussis, hporta. marrow, medulla, mērðole, pullus, pola, Goth. **FΠΛΑ.** guilt, reatus, gilt. priest, sacerdos, p̄p̄ort. body, corpus, bōdg, statura. halter, capistrum, hæltpe. chek, mala, gena, ceac. bosom, sinus, bōrme. hail, grando, hagol. snail, limax, r̄nægol. spur, calcar, r̄pupa. munc, monachus, munuc. yoke, jugum, geoc, Goth. **ΓΛΕΝΚ.** honey, mel, hunig. shrine, scrinium, repin. gall, fel, gealla. bishop, episcopus, bīcop. law, lex, laga. comb, pecten, camb. wheat, triticum, hƿæte, Goth. **ΩΛΙΤΣ.** swarm, examen, r̄peam. worm, vermis, pýpm, Goth. **ΥΛΙΚΜ.** sed, semen, ræd. light, lux. leoht, Goth. **ΛΙΝΗΛΔ,** vel **ΛΙΝΗΛΦ.** wound, vulnus, punt, Goth. **ΥΠΝΔ.** laughter, risus, bleatop, Goth. **ΗΛΛΗΓΛΑΝ,** ridere. thigh, crus, hech. even, vesp̄er, ab æjen. father, pater, pædep. brother, frater, bƿorþor, Goth. **ΒΡΧΦΛΚ.** sparrow, passer, speappa, Goth. **ΣΠΑΚΥΛ.** hawk, accipiter, hæfuc. mother, mater, modor. nephew, nepos, nefa. whetstone, cos, hpetr̄tan. well, fons, putens, pýl, vel pala. craft, ars, scientia, cræft. mit, nux, hnutu. ax, ascia, ab æx, Goth. **ΛΕΙΖI.** threshold, limen, hærycpald. head, caput, heafod, Goth. **ΗΛΙΚΙΦ.** lord, Scotice laird, dominus, blaſond. foot, pes, rot. ox, bos, ab oxa. ram, aries, nom. leasow, pasuum, læspe. whore, scortum, hupe, vide Goth. **ΗΧΚΩS.** hæw, species, hiepe, vel hipe. harvest, messis, hærfest. York, Eboracum, (urbs,) Eboracop. fish, pīcis, fixa, Goth. **ΕΙΣΚ.** fright, terror, fýphto, Goth. **ΕΛΙΚΗΤΛΑΝ,** timere. whey, serum lactis, hƿæg. kettell, cacabus, cȳtel. hibe, alveare, hyfe. itch, pruritus, zicba. galloves, crux, patibulum, galȝ, vel galȝa, Goth. **ΓΛΛΓΛ.** ottez, lutra, ab otop. boar, aper, bap, vel bape. sow, sus femina, rugu. bitch, canis femina, bicge. cow, vacca, cu. bee, apis, beo. droan, fucus, dpan. wasp, vespis, pæpr. hornet, crabro, hypnot. fly, musca, pleoge. flea, pulex, fleo. louse, pediculus, lura. toad, bufo, tabige. adder, coluber, ab ættop, vel ætter. needle, acus, nædl, Goth. **ΝΕΦΛS.** bytte Wigorniensibus, uter, bÿtte; butte, dolium, ab eādem origine. counter, vox Londinenis pro carcere urbano, cpeaptepn, carcer. orchard, hortus, ab opcipb, Goth. **ΑΙΚΤΙΓΛΚΔS.** thirl, in agro Eboracensi nose-thirl, naris, &c. Turle nomen angiportū in Oxoniā, per quam itur ex urbe in pomaria borealia; & forsitan per metathesin literarum drill instrumentum fabrile, quo foramina transadiguntur, à hýpel, vel hýpl, quod foramen significat. way, via, pæg, Goth. **ΥΙΡS.** wind, ventus, pind, Goth. **ΥΙΝΔS.** winter, hyems, pinter, Goth. **ΥΙΝΤΚΩS.** fæ, feudum, feoh, Goth. **ΕΛΙHN.** mist, nebula, mytar, tenebrae. embassy, Gallice ambassade, ab ambyht-regga, nuncius, vel ambyht, legatio; vid. glossarium Gothicum, in **ΑΝΔΕΛΗΤS.** Locus ille editus, Londinum meantibus remeantibusque conspicuus in agro Middelfex. una cum ecclesiā in ejus summitate positā, vulgō, Harrow o'the Hill, nomen sumit à voce heapȝ, seu hæpȝ, quæ tam lucus, quam fānum vel templum significat. si ecclesia à loco, præferenda est prior vocis significatio; si vero locus à templo, vel ecclesiā denominatur, posterior. þa pīgbede and þa heapȝar deopolȝylða, aræ, & templa idolorum, Bed. H. E. p. 143. Australes Angli vocant insulam flumineam an eight, ab igrȝah quod insulam significat. hi flugon oþer Temere on ænne igrȝað, transvolaverunt Tamesin in insulam. chron. Sax. in Ann. Dcccxciii. Templum sanctæ Mariæ in ripâ Thamesis Sutbriensi positum vulgō vocatur **Σt. Mary Owers,** i. e. Sancta Maria ripensis, ab oþer, vel oþre, ripa, in gen. oþerjer vel oþer. if heopa ealbōp-buph nemnet Lundben-ceartpe on oþre gerette þær rōperþpecenan r̄tpeamer, illorum metropolis, Londinenis urbs, est super ripam præfati fluminis posita, Bed. H. E p. 116. Sic ecclesia omnium sanctorum in colle juxta turrem Londinensem (cujus non ita pridem munificentia Gulielmi archiepiscopi Cantuaren sis curatus eram) posita, vulgo vocatur Allhallowes Berkint, à beþgen, quod est denominatum vocis beþȝ collē significantis. hæc obiter captandi lectoris gratiā.

Exempla nominum adjectivorum.

Paled, nudus, à nacob, Goth. **ΝΛΙΛΦS.** bright, clarus, beopht, Goth. **ΕΛΙΚΗΤ.** fain, letus, r̄fægen, vide Goth. **ΕΛΓΙΝΩN.** gaudere. smooth, glaber, r̄meðe. rough, asper, peoh, Goth. Kih. it, istud, hýt, Goth. **ΙΤΛ.** quick, vivus, cuce, vide Goth. **ΟΙΥΑΙΖE.** worse, Eboracensibus warse, pejor, pýpr, Goth. **ΥΛΙΚS.** best, optimus, betȝt, Goth. **ΕΛΤΙΣΛ.** vide gl. Goth. in voce **ΕΛΤΙΖΩ.** fresh, recens, r̄p̄yc. right, rectus, riht, vide Goth. **ΓΛ-**

¹ Nisi potius sit à turrella. ² Gothice **ΕΛΙΚΓΛΗΕΙN.** beþgahen, montanus, Luc. 1, 39, 65.

RĀHTS. own, suus, proprius, Eboracensibus alwī, ab agen, Goth. **AIRIN**, vel **AHN**. vide gl. Goth. in voce **AIRAN**, habere. ought, aliquid, ab aht. nought, nihil, naht. all, omnis, ab eal, **ALLAS**. micel Anglis aquilonaribus, multus, mycel, **MIKIAS**. little, parvus, lycel. short, curtus, brevis, rceopt. long, Eboracensibus lang, lang. any, ab ænig. glad, latus, glæd. gray, glaucus, græg. sharp, acutus, rceapp. more, Eboracensibus mare, plus, amplius, maje. nash Wigorniensibus, mollis, delicatus, neig. aware, unaware, paratus, impatus, geapye, ungeapye. whole, integer, palg, palh, vel pallig. empty, vacuus, ab æmtig.

Exempla verborum.

To kille, osculari, à cyrran, Goth. **KIKGAN**. to follow, sequi, folgian. to chide, objurgare, ciden. to lend, accommodare, mutuum dare, lenan. to halp, claudere, haerpijan. to swalow, glutire, rpelgian. to dry, siccare, vel tergere, ab adrigan. to roly, remigare, peopian. to ask, inquire, percontari, ab axian, vel ahrian. to knoll, pulsare campanam, cnyllan. to ring, pulsare campanas, hpingan. to rk, augmentare, ab ican, Goth. **ANKAN**. to rain, pluere, penman, Goth. **KIFNAN**. vide gl. Goth. in voce **KITN**. to thresh, triturare, heþrcan. vide man, Goth. **KINNAN**. to thred, tritirare, heþrcan. vide man, Goth. **GΛΦΚΛSK**, vel **ΦΚΛSK**. to run, currere, ab apnian, vel potius à Goth. **KINNAN**. to scrape, scalpare, fit à rceopan. to carve, refescere, sculpere, ceopfan. to shove, detrudere, besetrape, scalpare, fit à rceopan. to abide, manere, expectare, anbidian. to borrow, mutuari, bryg, emere, bycgan, **BΠRGAN**. to abide, manere, expectare, anbidian. to borrow, mutuari, brygian. to reap, metere, pipan. to laugh, ridere, hlihan, Goth. **HΛΛHGAN**. to war, cre-scere, peaxan, Goth. **VΛHSGAN**. to wake, vigilare, & expergefacere, pacian, Goth. **VΛ-KAN** vigilare, & Goth. **VΛKGAN** expergefacere. to weald, regere, pealdan, Goth. **VΛ-LAN**. to ward, custodire, peabian, Goth. **VΛKDGAN**. to wæn, opinari, penan, Goth. **VENGAN**. to wimow, ventilare, pændian. to wash, lavare, pærcan.

Exempla indeclinabilium.

When, quando, à hænne, Goth. **ΩAN**. enough, satis, genoh. vide Goth. **ΓΛNQH**. so, sic, spa, Goth. **SVE** then, tunc; þon, Goth. **ΦΛN**. whether, num, nunqnid, hæþejn. Goth. **ΩΛΦΛK**. hither, buc, hidep, Goth. **HΙΔДKE**. thither, illuc, hidep. but, nisi, excepto, butan. if, Scotice gif, si, ðif, Goth. **ΓΛN**, vel **ΓΛBEI**. there, ibi, illic, þær, Goth. **ΦΛRNH**. at, apud, ad, ab æt. why, cur, hpi, Goth. **ΩΛ**. whither, quo, hpyden, Goth. **ΩΛ-DKE**. where, ubi, hæþ, Goth. **ΩLK**. after, post, ab æxtip, Goth. **ΛΕТKA**, significat idem quod after that apud Anglos i. e. denuo, rursus, iterum. from, à, abs, ex, fram. among, inter, genmang. betwirt, inter, betpux. through, per, þurh, Goth. **ΦΛIKH**. over, super, ab ofep, Goth. **ΝΕLK**. oft, sape, ab oft, Goth. **ΝΕΤA**. soon, illico, rona, Goth. **SNNS**. yea, etiam, gea, Goth. **GA**, vel **ГЛ**. yes, etiam, gyre, quod occurrit Math. xvii, 25. þa cƿæþ he. gyre. he deð. long, ab andlang, in longum, per: ut, rœp re hepe up andlang Sigene, per-rexit exercitus longo tractu per Sequanam. chron. Saxon. anno DCCCLXXXVII. about, circum, cir-citer, ab onbutan. I flogon monige men æt Hocnepatune. and þær onbutan. Anglice: and slew many men at Hocnortun, and there abouts.

CAPUT SECUNDUM.

De articulo, sive pronomine demonstrativo, quod grammaticorum vulgus articulum vocant definitum.

I. Inguæ Anglo-Saxonica, & Gotbica, quam Mæso-Gothicam vocamus, pro ingenio suo, haud secus, ac Græca, articulo, seu pronomine præpositivo delestantur, qui variatus per casus in utroque numero nominibus præfigitur.

II. Articulus Anglo-Sax. re, reo, þat, è, è, rø significat. re autem præponitur masculinis, reo foemininis, þat neutrī: ut, reo ræfel yr ma þonne mett. and re lichama ma þonne þat neaf, anima plus est, quam esca, & corpus plus quam vestimentum, Luc. XII, 23.

¹ Vel filigean, quod idem denotat. unde vox Cimbrica, quæ toties occurrit in Wormii monumentis Danicis, filaga, comes, socius, fellow Angliee. vide Stephanidis notas in præfationem Saxonis Grammatici, pagg. 4, 5. & Olai Wormii monumenta Danica; libro III. capite 4. Nume-